

Treinstation Mantgum weer in duisternis gehuld

INES JONKER

MANTGUM Nooit werd station Mantgum feestelijk geopend. Vandaag, 45 jaar na de ingebruikname, gebeurt dat alsnog. Met nieuwe, gedimde verlichting, dankzij Nynke-Rixt Jukema.

Het was een staaltje van burgerlijke ongehoorzaamheid in het najaar van 2015. Nynke-Rixt Jukema, architect en inwoner van Mantgum, draaide samen met een groepje dorpsgenoten 's nachts een deel van de lichten uit op het plaatselijke station. Ze deden dit uit protest tegen te veel strooilicht.

Op lantaarnpalen plakten ze stickers van Feel the Night, de stichting die Jukema vlak daarvoor had opgericht en die aandacht vraagt voor de schoonheid van de nacht.

Een duisterniskaart die de *Leeuwarder Courant* in 2011 publiceerde, deed haar de ogen openen. „Daarop kon je zien dat Zwarte Haan, waar ik geboren ben, en Mantgum nog hele duistere plekken zijn. Je hoeft maar drie stappen te zetten en je staat in het buitengebied met een prachtige

sterrenhemel. Alleen het station was de hele nacht door een eiland van licht dat al op 10 kilometer afstand te zien was.” Zonde van de energie en ook storend voor nachtdieren als vleermuizen en uilen, vond zij.

Jukema besloot er werk van te maken en stapte naar de gemeente. Die verwees haar weer door naar ProRail. Die wees door naar Arriva, Arriva wees naar de NS. „Ik werd van het kastje naar de muur gestuurd.”

De onconventionele actie in 2015 schudde de mensen bij ProRail pas wakker. Dat begon in te zien dat te veel licht negatieve gevolgen heeft voor mens en dier. Toch duurde het uiteindelijk nog drie jaar voordat er echt iets veranderde. „Het licht dimmen stond niet in het meerjarenplan. En het was zoeken naar budget.” Dat werd uiteindelijk gevonden in een potje voor het toegankelijk maken van stations voor blinden en slechtzienden.

In zekere zin werd de geschiedenis, met de actie van Jukema en consorten, herhaald. Want ook in de jaren zeventig waren dorpsgenoten burgerlijk ongehoorzaam uit onvrede over het feit dat de trein hier wel

Te veel licht storend voor nachtdieren als vleermuizen

twee keer per uur stopte, maar dat niemand er mocht instappen. Jukema: „Dat is natuurlijk absurd. De dorpsbewoners kregen het maar niet voor elkaar om dit te veranderen. Net als ik werden ze van de een naar de ander verwezen.”

In 1971 besloten ze dan maar een trein te 'kapen', en uiteindelijk kregen ze hun station. Omdat dit ten koste ging van het openbaar vervoer elders – Jorwert verloor zijn busverbinding – was de situatie er niet naar om een openingsfeest te houden. Dat wordt vandaag goedge maakt. Auteur Geert Mak plaatst de gebeurtenis in historisch perspectief.

De nieuwe ledverlichting wordt in gebruik genomen door commissaris van de koning Arno Brok. Die verlichting is dimbaar: het licht wordt tot 30 procent van de beschikbare

sterkte gedempt als er geen mensen op het perron zijn. Mantgum is hiermee het eerste 'donkere' toegankelijke station van Friesland en staat symbool voor de kleine stations die volgen in Friesland en de rest van Nederland. Jukema: „We willen natuurlijk niet dat het hierbij blijft. Er zijn nog meer stations die 's nachts als lichtbakens in het Friese landschap staan: Dronrijp, Harlingen-Haven, Deinum.”

Haar initiatief heeft ertoe geleid dat ProRail vóór 2020 op alle stations die grenzen aan de Waddenzee het licht gaat dimmen. „Door Jukema zijn wij extra geïnspireerd om nog meer te dimmen dan we van plan waren. We gaan de verlichtingsnormen ook in Brussel ter discussie stellen”, zegt Tjebbe Ruskamp, projectmanager bij ProRail.

Jukema is blij met het resultaat tot nu toe. „Maar we zijn nog lang niet klaar. De volgende stap is de straatverlichting, bijvoorbeeld op het parkeerterrein naast het station. Het rare is: gemeenten hebben vaak wel beleid voor verlichting, maar niet voor verduistering. We moeten de duisternis koesteren.”

Nynke-Rixt Jukema in de schemer op het schaars verlichte station van Mantgum. „We willen natuurlijk niet dat het hierbij blijft. Er zijn nog zo veel stations die 's nachts als lichtbakens in het Friese landschap staan.” FOTO NIELS WESTRA